

Univerzitet u Tuzli

Ekonomski fakultet

PODUZETNIŠTVO

Školska 2019/2020 godina

Dr.sc.Bahrija Umihanić, red.prof.

- e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 309
- **KONSULTACIJE**
- Ponedjeljak : 10:00 -11:00;
- Srijeda: 10:00 -11:00;
- U drugim terminima po zahtjevu studenta
- (korespodencija za najavu putem mejla bahrija.umihanic@untz.ba)

Sadržaj nastavnog programa

• Uvodno predavanje• Poduzetništvo u 21.stoljeću Odluka da se postane poduzetnik 4	• Uvod u poduzetništvo Odluka da se postane poduzetnik 4	• Prepoznavanje prilika i generiranje ideja Razvijanje uspješne poslovne ideje 4	• Analiza izvodljivosti Razvijanje uspješne poslovne ideje 4	• Analiza privredne grane i konkurencije Razvijanje uspješne poslovne ideje 4
• Razvoj efikasnog poslovnog modela Razvijanje uspješne poslovne ideje 4	• Pisanje poslovnog plana Razvijanje uspješne poslovne ideje 4	• Pripremanje pravilne etičke i pravne osnove Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi 4	• Procjena financijske snage i održivosti novog poduhvata Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi 4	• Stvaranje tima novog poduhvata Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi 4
• Financiranje novog poduhvata Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi 4	• Temeljni oblici započinjanja biznisa Poduzetništvo u BiH 4	• Tradicionalno, korporativno i socijalno poduzetništvo Poduzetništvo u BiH 4	• Infrastruktura za razvoj poduzetništva Poduzetništvo u BiH 4	• Omladinsko poduzetništvo,• Žensko poduzetništvo; Poduzetništvo u BiH 4

Priprema pravilne pravne i etičke osnove

U pripremi prezentacije korišteni su, uz dopuštenje izdavača , predlošci originalnih prezentacija autora Barringer, R. Duane Ireland.

Ciljevi poglavlja

1 od 3

1. Objasniti kako stvoriti snažnu etičku kulturu u poduzetničkom poduhvatu.
2. Objasniti značaj pojma “vođenje primjerom” u kontekstu uspostavljanja snažne etičke kulture u firmi.
3. Objasniti značaj posjedovanja kodeksa ponašanja i etičkih trening programa.
4. Objasnite kriterij važan za odabir advokata za novu firmu.
5. Raspraviti o značaju osnivačkog ugovora

Ciljevi poglavlja

2 od 3

6. Dati nekoliko primjera kako poduzetničke firme mogu izbjeći pravne sporove.
7. Objasniti značaj sporazuma o neobjelodanjivanju i netakmičarskih sporazuma
8. Dati pregled poslovnih licenci i poslovnih dozvola koje novi poduhvat mora posjedovati prije nego počne poslovati
9. Raspraviti o razlikama između samostalnog vlasništva, partnerstva, korporacije i društava sa ograničenom odgovornošću
10. Objasniti zašto se većina brzo rastućih poduzetničkih poduhvata organizuju kao korporacije ili društva sa ograničenom odgovornošću a ne kao samostalno vlasništvo ili partnerstvo

Klasična poduzetnička priča

REALKIDZ

Dobar početak-Etički i pravno

Upoznavanje

sa Merrill Guerra

NAJBOLJE SAVJET KOJE SAM IKAD DORILA

Vrijeme je najpovratnija investicija koju možete uložiti u sebe.

MOJA NAJVEĆA BRIGA KAO PODUZETNIKA

Imati vremena za svoje poslove i porodicu istovremeno.

MOJE NAJVEĆE IZNEHVAĐENJE KAO PODUZETNIKA

Imati vremena za svoje poslove i porodicu istovremeno.

ŠTA BIH VOLJELA RADITI ZA 10 SODINA

Napraviti si bolji život i biti sretna i uspješna.

ŠTA RADIM U SLOBODNO VRIJEME

Čitam, razgovaram s prijateljima i volim biti sretna i uspješna.

NAJTEŽI DIO VEZAN ZA FINANSIRANJE PODUZETNIČKOG PODUHVA

Imati vremena za svoje poslove i porodicu istovremeno.

MERRIL GUERRA
Co-Founder, RealKidz
MBA, Stephen M. Ross School of Business, Michigan University, 2007

XPLOSAFE

Proceeding on a Firm Legal Foundation

Founder:

ERIKER BARKER
MBA, Turner School of Business,
Delaware State University, 2009

Dialogue with

Erikar Barker

FAVORITE PERSON TO FOLLOW
@ERIKAR_BARKER

WORKS I DO WHEN I'M NOT WORKING

Hang out with friends, meet new people, put in a decent workout.

MY BIGGEST WORRY AS AN ENTREPRENEUR?

Overcoming my lack of self-confidence in my vision. It is highly recommended to acknowledge and celebrate every milestone or setback but you must pay special attention to not dwell in past successes or failures.

MY FAVORITE SMARTPHONE APP

Podcasts

MY ADVICE FOR NEW ENTREPRENEURS?

Entrepreneurship is all about working smart! If you can't handle the goals you establish for the weeks, it is not about working 8 hours a day for 5 days a week, it is about spending to meet the goals throughout the days of the week.

CURRENTLY IN MY SMARTPHONE

The Black Keys, The Rolling Stones, Justin Bieber, Justin Bieber, The Who, Pink Floyd, Jimi Hendrix, Warren Zevon, Jay-Z, Eminem, LA Wayne

<https://www.youtube.com/watch?v=G4N73TvlV3E>

•Web: www.xplosafe.com; Twitter: XploSafe; Facebook: XploSafe, LLC

Klasična poduzetnička priča

XPLOSAFE - Proceeding on a Firm Legal Foundation

The banner shows the XPLOSAFE logo at the top left with the tagline "TECHNOLOGIES FOR A SAFER WORLD". To the right is a navigation menu with icons for Home, Products, About Us, Contact, Media, and Cart. The main image features the US Capitol building in the background. In the foreground, there are three XploSens product containers: two small bottles labeled "XploSens TS" and "XploSens P", and a larger container labeled "XploSens TS" with "100 Test Strips" and "Instant Results". To the right is a black carrying bag labeled "XploSens KT" with the XPLOSAFE logo and website address.

XploSafe is a provider of critical safety solutions for homeland security and chemical safety. Our products protect personnel that deal with unstable and hazardous compounds.

In the News

- 02/11/2014 USSOCOM Live Virtual Even...
- Rural State Entrepreneurs Shared Insight...
- 06/19/2012 Nanotech Projects win OCA...
- OCAST awards \$745,000 to three winning...
- 12/16/2011 Detecting potential
- Courtesy of The Journal Record OKLAHOMA...
- 11/16/2011 OCAST awards \$1.0M for re...

Our Solutions

- Chemical Safety
- Bomb Squads
- First Responders
- Transportation Security

Inicijalna etička i pravna pitanja sa kojima se suočava novo preduzeće

Uspostavljanje
snažne etičke kulture

Odabir advokata

Izrada nacrt
osnivačkog ugovora

Izbjegavanje pravnih
sporova

Sticanje poslovnih
licenci i dozvola

Odabir oblika
poslovne organizacije

Uspostavljanje snažne etičke kulture

- **“Vođenje primjerom”**

- Najvažnija stvar koju bilo koji poduzetnik ili tim poduzetnika mogu učiniti kako bi izgradili snažnu etičku kulturu u njihovim organizacijama jeste da se “vode primjerom”.

- Prema anketi Nacionalne Poslovne Etike iz 2007, **tri činjenice** koje su posebno važne u izgradnji snažne etičke kulture u firmi su:

1. Vođe koje namjerno čine da je etika dio njihovih dnevnih razgovora i donošenja odluka

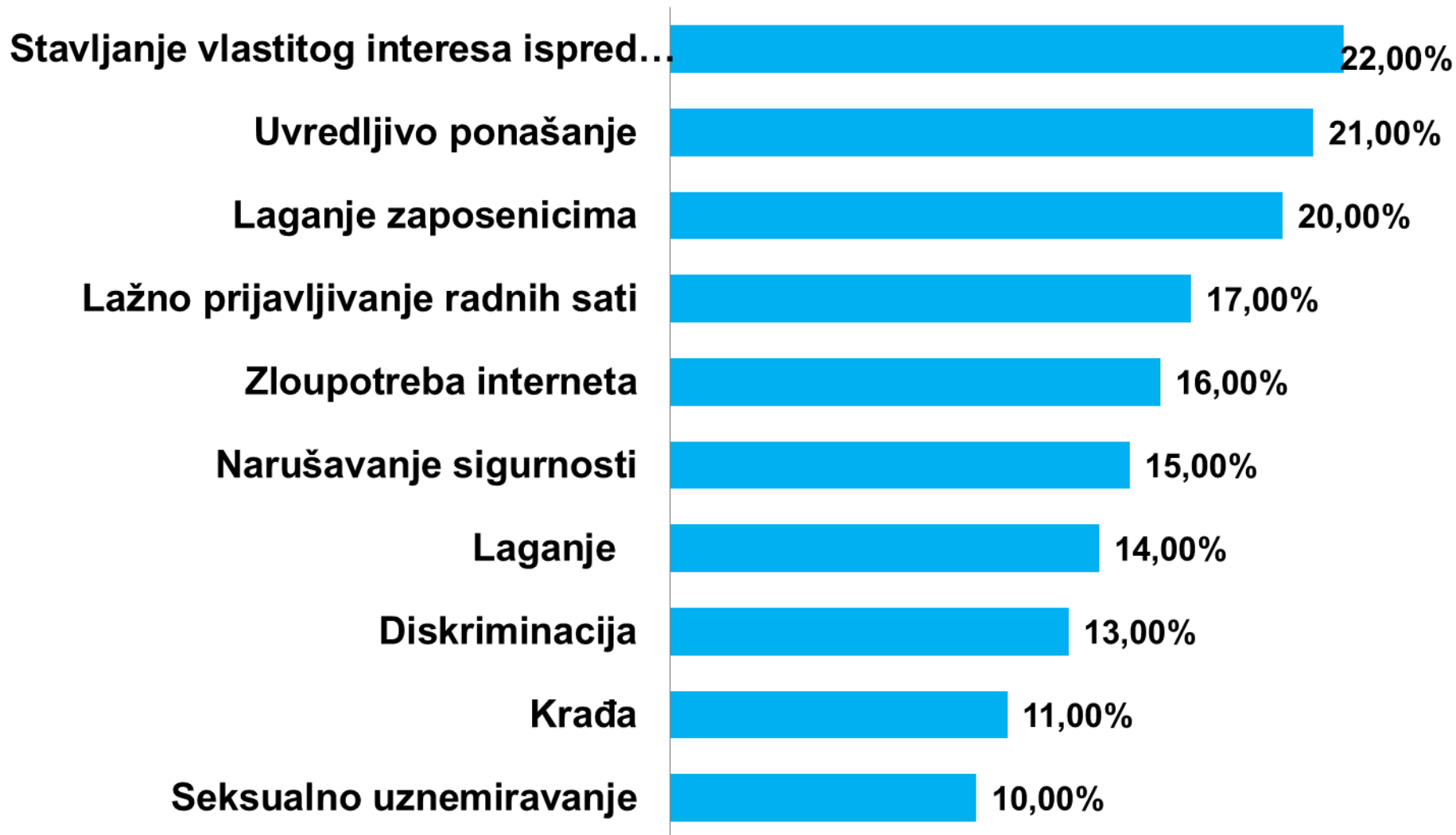
2. Supervizori koji naglašavaju integritet kad rade sa direktnim izvještajima

3. Kolege koje ohrabruju jedni druge da djeluju etički

Uspostavljanje snažne etičke kulture

Deset najčešćih vrsta nedozvoljenog etičkog ponašanja

(bazirano na National Business Ethics Survey 2007)

Uspostavljanje snažne etičke kulture

Uspostavljanje kodeksa ponašanja

- **Kodeks ponašanja (ili etički kodeks) je formalna izjava vrijednosti organizacije o određenim etičkim i društvenim pitanjima.**
- Kao dio izgrađivanja etičke kulture mnoge poduzetničke firme postaju proaktivnije u vezi pomaganja usmjeravanja društvenih potreba.
- Ovdje **Bill Gates** predsjedavajući Microsoft-a, daje bebi oralno kapljicu polija na zajedničkoj zdravstvenoj klinici u Indiji. **Bill Gates je vodeća poluga Bill & Melinda Gates fondacije, koja je sad najveća dobrotvorna fondacija u svijetu.**
- <http://www.gatesfoundation.org/>

Uspostavljanje snažne etičke kulture

TABELA SADRŽAJA GOOGLE KODEKSA PONAŠANJA

I SLUŽITI NAŠIM KORISNICIMA

- Integritet
- Korisnost
- Privatnost
- Odgovornost
- Djelovanje

II POŠTOVATI JEDNI DRUGE

- Jednake prilike za zaposlenje
- Pozitivno okruženje
- Droga i alkohol
- Sigurno radno mjesto
- Polisa o psima

III IZBJEGAVATI KONFLIKTE I INTERESE

- Lična ulaganja
- Zaposlenje van firme
- Članstvo u odboru van firme
- Prijatelji i rođaci: među radničke veze
- Pokloni, zabava i isplate
- Izveštavanje

IV OČUVATI POVJERLJIVOST

- Povjerljive informacije
- Google partneri
- Konkurenti: bivši zaposlenici
- Vanjske komunikacije i istraživanja

V ZAŠTITI GOOGLE IMOVINU

- Intelektualno vlasništvo
- Firmina oprema
- Mreža
- Fizička sigurnost
- Upotreba Google opreme i odaja
- Zaposlenički podaci

VI OSIGURATI FINANSIJSKI INTEGRITET I ODGOVORNOST

- Trošenje google novca
- Potpisivanje ugovora
- Snimanje transakcija
- Snimanje finansijskih ili računovodstvenih neregularnosti
- Unajmljivanje dobavljača
- Zadržavanje snimaka

VII POŠTOVATI ZAKON

- Izvozne kontrole
- Zakoni o konkurenciji
- Zakoni o unutrašnjoj trgovini
- Anti korupcioni zakoni

VIII ZAKLJUČAK

Izvor: Google web stranica:

<http://investor.google.com/corporate/code-of-conduct.html> (pristupljeno 21.aprila,2015)

Uspostavljanje snažne etičke kulture

Najbolje mjesto za rad: Ovih 5 IT tvrtki najbolje su na svijetu u 2014.godini

1. Google

Prvo mjesto očekivano je pripalo jednom od najpopularnijih svjetskih poslodavaca. Uvjeti rada i briga o zaposlenicima su najbolji na svijetu, a plaća i ostali financijski uvjeti su gotovo nenadmašni. U tvrtku konstantno dolaze najbolji i najtalentiraniji ljudi, s kojima je nevjerojatno ugodno raditi, što je meni osobno najbitnije - napisao je anonimni voditelj projekata u Googleu.

2. F5 Networks

Ovaj gigant u svijetu mrežnih tehnologija iznenađujuće je osvojio drugo mjesto ispred nekih zvučnijih konkurenata. Pravo međunarodno okruženje, mnoštvo ljudi sa svih strana svijeta. Fantastična plaća i odlični uvjeti. Ono najbolje, što mi uljepša svaki dan proveden u uredu je odlična atmosfera i osjećaj zajedništva - kaže jedan od zaposlenika.

3. Facebook

Posebnosti kod rada u Facebooku ima mnogo, od onih općeprihvaćenih, poput mnoštva sadržaja za opuštanje i zabavu, do onih kontroverznijih, poput usluge zamrzavanja javnih stanica za zaposlenice. U svakom slučaju, Mark Zuckerberg poznat je po trudu koji ulaže da bi mu zaposlenici u svakom trenutku bili potpuno sretni. Količina slobode i razina samostalnosti svakog zaposlenika je nevjerojatna. Odriježene su nam ruke da sami istražujemo i razvijamo stvari za koje mi mislimo da su bitne, bez direktive odozgo - iskustvo je osobe zadužene za brigu o korisnicima u Facebooku.

4. Qualcomm

Jedna od najpoznatijih kompanija u svijetu telekomunikacija već je godinama hvaljena zbog brige o svojim zaposlenicima. Ove godine je proglašena jednim od najpoželjnijih mjesta na svijetu za obavljanje stručne prakse. Konstantno radim s najnovijim tehnologijama, na najzanimljivijim projektima i neprestano usavršavam svoje vještine. Sustav obuke i razina edukacije su odlični, a na raspolaganju su mi i ogromna biblioteka i mnoštvo drugih medija iz kojih mogu učiti. - kaže voditelj tima u Qualcommu.

5. Adobe

Kompanija koja je najpoznatija među dizajnerima, grafičarima i fotografima također je vrlo visoko na listi. Adobe se odlično brine o svojim zaposlenicima. Osigurat će vam sve što vam je nužno, od edukacije do uvjeta rada. Jednostavno obožavam ići na posao i dijeliti svoje ideje s jako pametnim, ali i skromnim kolegama koji su uvijek spremni uskočiti i pomoći - izjavio je programer koji razvija Adobeove proizvode.⁷⁻¹³

Uspostavljanje snažne etičke kulture

2 od 2

- Sprovedba etičkih trening programa
 - Tokom etičkih trening programa podučava se poslovna etika što pomaže zaposlenicima da na najbolji način riješe etičke dileme i unaprijede svoje cjelokupno etičko prosuđivanje.
 - Etička dilema je situacija u kojoj se čini ili radi nešto što donosi ličnu korist ili korist za organizaciju, ali istovremeno može biti neetično.

Potencijalne koristi od uspostavljanja snažne etičke kulture

Odabir advokata za preduzeće

- **Odabir advokata u ranoj fazi**
 - Izuzetno je važno za poduzetnika da unajmi advokata u što ranijoj fazi razvoja poslovnog poduhvata.
 - Od ključne je važnosti da advokat poznaje proces osnivanja preduzeća te da je upućen u sva pitanja vezana na navedeni proces.
- **Intelektualno vlasništvo**
 - Za pitanja vezana sa intelektualnim vlasništvom (patenti, zaštitni znakovi, autorska prava i poslovne tajne) izuzetno je važno da je advokat specijaliziran u ovom polju.

Kako odabrati advokata

osam koraka izbora advokata

1. Kontaktirajte lokalno udruženje i zatražite listu advokata specijaliziran za novoosnovana preduzeća u Vašem području.
2. Intervjušite nekoliko advokata.
3. Odaberite advokata koji je upoznat sa procesom pokretanja poslovnog poduhvata.
4. Odaberite advokata koji Vam može pomoći u prikupljanju finansijskih sredstava za Vaš poduhvat
5. Provjerite i uvjerite se da Vaš advokat završava svoje poslove na vrijeme.
6. Razgovarajte o honorarima.
7. Odaberite advokata za kojeg smatrate da razumije Vaš posao.
8. I sami učite što više o procesu osnivanja poslovnog poduhvata.

Poduzetnička firma za PRIMJER

Globalat.com; Johnson & Johnson; Taco Bell Corp.

<https://www.globalat.com/>; <http://www.jnj.com/>; <http://www.tacobell.com/>

Globalat.com

Demonstriranje jake moralne istrajnosti proaktivnim odgovorom na krizu

The screenshot shows the Globalat.com website. At the top, there is a navigation bar with the logo 'glob@t.com' and the tagline 'Web Hosting Made Simple'. A phone number '+1.877.245.6228' and a 'McAfee SECURE' badge are visible. The main banner features a woman smiling and the text 'Join the Web Hosting Revolution' with 'GX' logo and 'Only \$4.44/mo*' (Regularly \$10.99/mo). Below this, there are three columns of text: 'New to Hosting?' with a list of features like 'Free Domain Registration' and '30-Day Money-Back Guarantee'; 'Want to Change Hosts?' with similar features; and 'Our Customers Love Us ... and you will too!' with a testimonial from Michael Spiryus and Charity Finley. A 'Sign Up Now!' button is prominent. At the bottom, there are 'FREE Features' including Google \$100 Bonus, Yahoo! + Bing \$50 Credit, and WordPress.

Johnson & Johnson

The screenshot shows the Johnson & Johnson website. The top navigation bar includes 'Home', 'Our Products', 'Our Caring', and 'Our Company'. The main content area features a 'Pharmaceutical Business Review' section with a sub-headline 'Pharmaceutical Business Review' and a paragraph of text. Below this, there are 'Featured Stories' with three thumbnails: 'Pharm Business Review', 'Expanding Across Asia', and 'The Real Deal'. A 'WSJ' logo is also visible. On the right side, there is a large image of a hand holding a pipette over test tubes, with the text 'ASM Webcast' and a microphone icon.

Taco Bell

The screenshot shows the Taco Bell website. The top navigation bar includes 'LIVE MAS', 'FOOD', 'NUTRITION', 'LIVE MAS STORE', 'NEWS', and 'LOCATE US'. The main content area features a large image of a 'CRISPY CHICKEN CHICKSTARS' burrito with the text 'NEW! CRISPY CHICKEN CHICKSTARS' and a 'CHECK EM OUT >>>' button. At the bottom, there are three promotional banners: 'REAL CHICKEN GRILLERS', 'NEW BISCUIT TACO', and 'CELEBRATE THE MOMENT'.

Poduzetnička firma za PRIMJER

Vesting Ownership in Company Stock: A Sound Strategy for Start-Ups

SAVVY ENTREPRENEURIAL FIRM

Vesting Ownership in Company Stock: A Sound Strategy for Start-Ups

If you're not familiar with vesting, the idea is that when a firm is launched, instead of issuing stock outright to the founders, the stock is distributed over a period of time, typically three to four years, as the founder or founders "earn" the stock. The same goes for employees who join the firm later and receive company stock. Instead of giving someone stock all at once, the stock is distributed over a period of time.

The reason vesting is a smart move is that although everyone is normally healthy and on the same page when launching an entrepreneurial venture, you never know what might happen. You want everyone involved with the firm to stay engaged. You also want a way of determining the price of a departing employee's stock, if the firm has a "buy-back" clause in its corporate bylaws and wants to repurchase a departing employee's shares. Vesting provides a mechanism for accomplishing both of these objectives. A typical start-up's vesting schedule lasts 36 to 48 months and includes a 12-month cliff. The cliff represents the period of time that the person must work for the company in order to leave with any ownership interest. Thus, if a company has a 48-month vesting schedule and offers 1,000 shares of stock to an employee, if the employee leaves after 10 months, the employee keeps no equity. If the employee leaves after 28 months, the employee gets to keep 28/48 of the equity promised, or 583 of the 1,000 shares. The shares will be issued at a specific price. If an employee leaves and the company is entitled to buy back the employee's shares, normally the buy-back clause will stipulate that the shares can be repurchased at the price at which they were issued.

Vesting avoids three problems. First, it helps keep employees motivated and engaged. If the employee in the example mentioned in the previous paragraph received

his or her entire allotment of 1,000 shares on day one, the employee could walk away from the firm at any point and keep all the shares. Second, if an employee's departure is acrimonious, there isn't any squabbling about how many shares the employee gets to leave with—the answer to this question is spelled out in the vesting schedule. In addition, if a buy-back clause is in place and it stipulates the formula for determining the value of the departing employee's stock, the company can repurchase the shares without an argument. It's never a good thing to have a former employee, particularly one that left under less than ideal conditions, remain a partial owner of the firm. Finally, investors are generally reluctant to invest in a firm if a block of stock is owned by a former employee. It just spells trouble, which investors are eager to avoid.

Questions for Critical Thinking

1. Investors are often criticized for insisting that a vesting schedule be put in place for stock that's issued to employees. After reading this feature, do you think this criticism is justified? If a company anticipated that it will never take money from an investor, is it still a good idea to establish a vesting schedule? Explain your answer.
2. Why do you think start-ups launch and distribute stock to founders and others members of their new-venture team without vesting schedules?
3. Is it typically necessary to hire an attorney to set up a vesting schedule for a firm, or can the firm do it on its own?
4. If a company started with a single founder and no employees, is it necessary to set up a vesting schedule for the founder?

Izrada nacrtu osnivačkog ugovora

- Osnivački ugovor - definicija

- Osnivački ugovor (ili dioničarski ugovor) je pisani dokument koji se bavi pitanjima kao što su relativna podjela kapitala između osnivača firme, način kompenziranja osnivačima za gotovinu ili “sweat equity” (doprinos od strane osoba koje ulože svoje vrijeme i napore za firmu) kojeg su uložili u firmu, te koliko dugo će osnivači morati ostati u firmi kako bi im se njihove dionice u potpunosti dodijelile.

Izrada nacрта osnivačkog ugovora

osnovni dijelovi osnivačkog ugovora

- Priroda buduće kompanije.
- Sažeti poslovni plan
- Identitet i predložene titule osnivača
- Pravni oblik poslovnog vlasništva
- Raspodjela udjela
- Razmatranje plaćanja za udio ili razmatranje vlasničkog udjela svakog od osnivača
- Identifikacija bilo kojeg intelektualnog vlasništva prepisanog na poslovni poduhvat.
- Opis inicijalnog obrtnog kapitala.
- Otkupna klauzula.

Izbjegavanje pravnih sporova

1 od 2

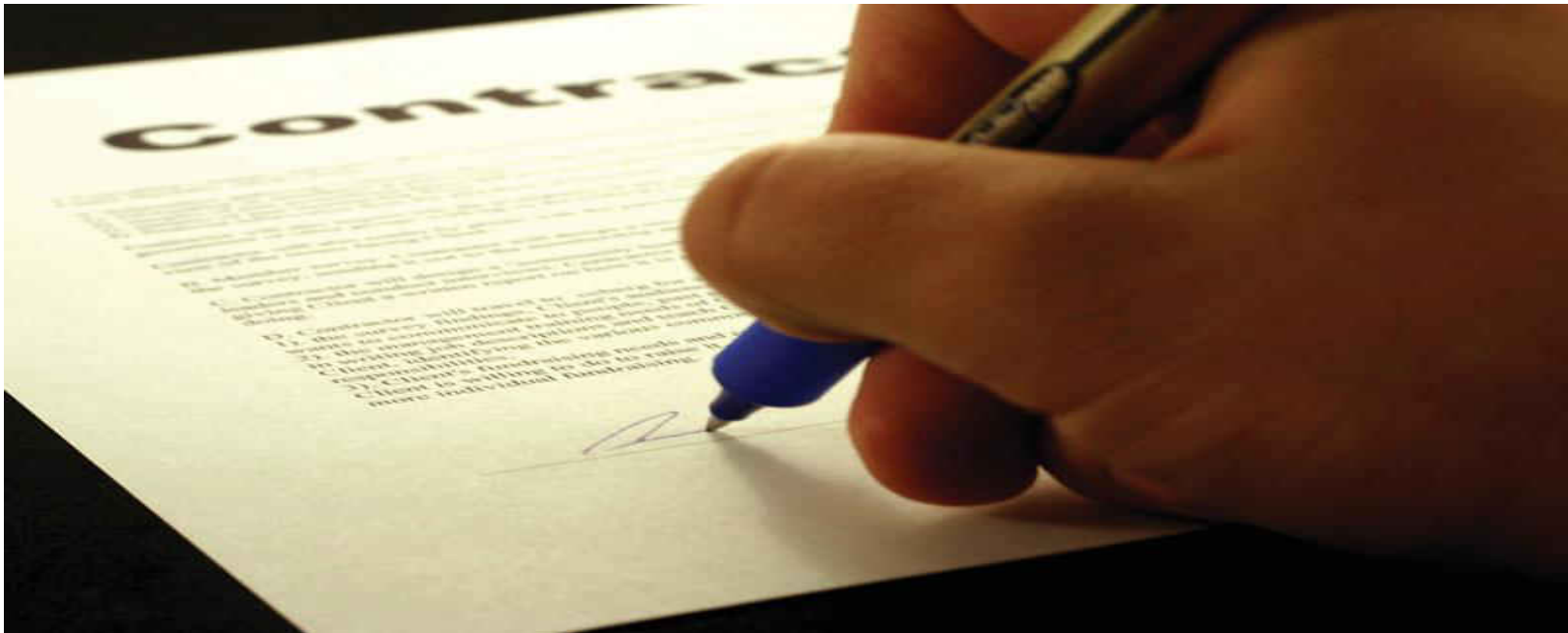
- Izbjegavanje pravnih sporova

- Većina pravnih sporova nastaju kao rezultat nesporazuma, nemarnosti ili jednostavnog nepoznavanja zakona. Poduzetnik mora naporno raditi kako bi izbjegao uplitanje u pravne sporove.
- Postoji nekoliko koraka koje poduzetnik može poduzeti kako bi izbjegao pravne sporove:
 - Ispuniti sve ugovorne obaveze.
 - Izbjeći podkapitalizaciju.
 - “Staviti sve na papir”
 - Postaviti standarde.

Izbjegavanje pravnih sporova

2 od 2

- Iako su poduzetnici vrlo često na **iskušenju da pokažu ljudima da imaju povjerenje u njih** neinstitirajući na pisanim sporazumima, to ipak nije dobra praksa.
- Jedan od **najjednostavnijih načina da izbjegnute nesporazume** a na kraju i pravne sporove jeste da **“sve stavite na papir”**.

Šta je pošlo KRIVO?

Jamba Juice: Kako pravni i menadžerski neuspjeh može uništiti posao?

<http://www.jambajuice.com/>

Menu Jamba Kids™ Blend in the Good™ More Jamba Find a Store Site Search

TAKE THE
Green is Good
TASTE CHALLENGE

TRY NEW
Amazing Greens™
Smoothie

GREEN IS GOOD TASTE CHALLENGE: TRY ONE OF OUR GREEN DRINKS.
IF YOU DON'T ABSOLUTELY AGREE THAT GREEN IS GOOD,
**WE'LL BLEND YOU WHATEVER YOUR HEART DESIRES - FREE OF
CHARGE.***

CLICK BELOW TO CHECK OUT SOME OF OUR FAVORITE GREENS:

NEW
Amazing
Greens™

NEW
Greens 'n
...

Kale-ibbean
Breeze™

Acai Bowls

Our vibrant Acai bowls are made-to-order powerhouses of goodness. We blend Acai juice, soymilk and whole fruit, then top with fresh fruit and other tasty toppings.

SEE ALL →

Fruit and Yogurt Bowls

A mouthwatering blend of nonfat plain Greek yogurt, soymilk and whole fruit, topped with fresh fruit and other goodies—with protein to help you power through your day.

SEE ALL →

Simply Greek Yogurt Bowls

Pure and uncomplicated: non-fat Greek yogurt, fresh fruit, organic granola and clover honey.

Sticanje poslovnih licenci i dozvola

1 od 2

- **Poslovne licence**

- U većini zemalja, poslovni poduhvati trebaju licencu kako bi mogli obavljati svoje poslovne aktivnosti.
- Ukoliko će se posao odvijati izvan doma osnivača, često se zahtijeva poslovna licenca za odvojeni ured.
- Ukoliko poslovni poduhvat ima zaposlenike, ili se pak radi o korporaciji, društvu ograničene odgovornosti ili ograničenom partnerstvu, tada će uz lokalnu poslovnu licencu biti potrebna i državna poslovna licenca.
- Manji broj kompanija će trebati i federalne poslovne licence. Uglavnom se radi o kompanijama iz oblasti investicionog savjetovanja, proizvodnje lijekova i međunarodnog prevoza.

(Navedeno se odnosi na poslovne poduhvate u SAD-u)

Sticanje poslovnih licenci i dozvola

2 od 2

- **Poslovne dozvole**

- Zajedno sa pribavljanjem adekvatnih poslovnih licenci, neki poslovni poduhvati moraju pribaviti jednu ili više dozvola.
- Da li će poslovni poduhvat trebati dozvolu ili ne ovisi o lokaciji i prirodi posla.
 - Ukoliko planirate prodavati hranu, biće Vam potrebna gradska zdravstvena dozvola ili zdravstvena dozvola okruga (kantona, županije).
 - Ukoliko će Vaše poslovne aktivnosti biti otvorene javnosti, biće Vam potrebna vatrogasna dozvola.
 - U nekim zajednicama, od poslovnih poduhvata se zahtijeva da pribave licencu za postavljanje znaka.
 - Svaki poslovni poduhvat koji planira koristiti fiktivni (izmišljeni) naziv treba dozvolu za fiktivni poslovni naziv.

Partnerstvo za USPJEH

Patagonia i Build-A-Bear Workshop: Odabir povjerljivih partnera

www.patagonia.com

www.buildabear.com

Patagonia

Buildabear

Odabir oblika pravnog oblika

- Kada se osnuje poslovni poduhvat potrebno je odabrati oblik pravnog entiteta. Najčešći pravni entiteti u SAD-u su:

Samostalno
vlasništvo

Partnerstvo

Korporacija

Društvo
ograničene
odgovornosti

Faktori koje treba razmotriti prilikom odabira pravnog oblika poslovnog vlasništva

Troškovi uspostavljanja i održavanja pravnog oblika

Obim u kojem lična imovina može biti zaštićena od obaveza poslovnog poduhvata

Poreske naknade

Broj i vrste ulagača

Poređenje formi poslovnog vlasništva

Faktor	Samostalno vlasništvo	Partnerstvo		Korporacija		Društvo ograničene odgovornosti
		Opšte	Ograničeno	C Korporacija	S Korporacija	
Broj dozvoljenih vlasnika	1	Dozvoljen neograničen broj partnera	Dozvoljen neograničen broj opštih i ograničenih partnera	Neograničeno	Do 100	Dozvoljen neograničen broj članova
Troškovi osnivanja i održavanja	Niski	Umjereni	Umjereni	Visoki	Visoki	Visoki
Lične obaveze vlasnika	Neograničene	Neograničene za sve partnere	Neograničene za sve opšte partnere, ograničene partnere - samo domjere ulaganja	Ograničene do iznosa ulaganja	Ograničene do iznosa ulaganja	Ograničene do iznosa ulaganja
Kontinuitet kompanije	Završava se smrću vlasnika	Smrću vlasnika ili povlačenjem jednog od partnera osim ako je određeno drugačije	Smrću ili povlačenjem glavnog partnera	Neprekidan	Neprekidan	Tipično ograničen na fiksni iznos vremena
Oporezivanje	Nije oporezivajuća jedinka, sam vlasnik plaća sve poreze	Nije oporezivajuća jedinka, svaki partner plaća poreze na svoje dionice i može odbiti gubitke od drugih izvora prihoda	Nije oporezivajuća jedinka, svaki partner plaća poreze na svoje dionice i može odbiti gubitke od drugih izvora prihoda	Odvojena porezna jedinka	Nema poreza na nivou jedinice, Prihod/ Gubitak ide preko dioničara	Nema poreza na nivou jedinice ako je dobro struktuisano, prihod gubitak se propušta do članova
Kontrola menadžmenta	Sam vlasnik ima potpunu kontrolu	Svi partneri jednako dijele kontrolu, osim ako je drugačije određeno	Samo generalni partneri imaju kontrolu	Upravni odbor odabran od strane dioničara	Upravni odbor odabran od dioničara	Članovi dijele kontrolu ili izabrani menadžer
Metod prikupljanja kapitala	Mora biti skupljan od samog vlasnika	Moraju ga skupljati generalni partneri	Prodaja ograničenog partnerstva, zavisno od uslova operirajućeg ugovora	Prodaja dionica javnosti	Prodaja dionica javnosti	Moguće je prodati kamate, zavisno od uslova operirajućeg ugovora
Likvidnost ulaganja	Niska	Niska	Niska	Visoka ako je javno trgovano	Niska	Niska
Predmet dvostrukog oporezivanja	Nije	Nije	Nije	Jeste	Nije	Nije

Registracija privrednih subjekata u Bosni i Hercegovini

http://bizreg.pravosudje.ba/pls/apex/f?p=183:20:735931887888953::NO::P20_SEKCIJA_TI P:ZAKONI

Registracija poslovnih subjekta je postupak kod nadležnog organa kojim dobijate odobrenje za obavljanje određene/ih djelatnosti na određenom teritoriju na način i pod uslovima propisan zakonom

Registri poslovnih subjekata u BiH

Lista zakona

- Okvirni Zakon o registraciji poslovnih subjekata u BiH, Službeni glasnik BiH br. 42/04
- Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH, Službene novine FBiH br. 27/05
- Zakon o izmjeni Zakona o registraciji poslovnih subjekata u FBiH, Službene novine FBiH br. 68/05
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u FBiH, Službene novine FBiH br. 43/09
- Zakon o registraciji poslovnih subjekata u RS, Službeni glasnik RS br. 42/05
- Zakon o dopuni Zakona o registraciji poslovnih subjekata u RS, Službeni glasnik RS br. 118/09
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH, Službeni glasnik BiH br. 76/06
- Zakon o izmjeni Zakona o klasifikaciji djelatnosti u BiH, Službeni glasnik BiH br. 100/08
- Zakon o izmjenama Zakona o klasifikaciji djelatnosti u BiH, Službeni glasnik BiH br. 32/10
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti i registru poslovnih subjekata po djelatnostima u RS, Službeni glasnik RS br. 74/10
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BD, Službeni glasnik BD br. 8/07
- Zakon o izmjenama Zakona o klasifikaciji djelatnosti u BD, Službeni glasnik BD br. 59/10

Registracija mikro biznisa u BiH

moćući oblici mikrobiznisa

- **Nakon što ste razradili vašu poslovnu ideju, odlučili ste se da je najpogodniji oblik za registraciju vašeg biznisa:**
 - a. **dopunska djelatnost** (djelatnost za lica koja su u radnom odnosu - računovodstvene usluge, vodoinstalaterske usluge, električarske usluge, ostale zanatske usluge i sl.)
 - b. **samostalna privredna djelatnost** (samostalna trgovinska radnja STR, samostalna ugostiteljska radnja SUR, samostalna zanatska radnja, samostalna prevoznika djelatnost i sl.)
 - c. **zadruga** (stambena, poljoprivredna, zanatska, studentska i sl.)
 - d. **kućna radinost**
 - e. **poljoprivredna djelatnost.**

Registracija navedenih oblika se vrši na općinskom nivou. Ovaj oblik organizovanja ima status privredne djelatnosti, i ne ubraja se u privredna društva (preduzeća).

Registracija mikro biznisa u BiH

Koraci u registraciji mikrobiznisa

Korak 1: Zahtjev za odobrenje za rad

Korak 2: Uvjerenje o poslovnoj sposobnosti

Korak 3: Diploma i/ili potvrda o stručnoj spremi/kvalifikacionom ispitu

Korak 4: Odobrenje za poslovni prostor

Korak 5: Poresko uvjerenje

Korak 6: Ostali neophodni dokumenti – uvjerenje o državljanstvu, rodni list i sl.

Korak 7: Uvjerenje da nemate zasnovan radni odnos

Korak 8 : Potvrda o nepostojanju zabrane obavljanja ove djelatnosti

Korak 9: Općinsko rješenje – početak poslovne djelatnosti

Registracija mikro biznisa u BiH

Potrebni dokumenti i procjenjeni troškovi – osnivanje mikro biznisa

Dokument	Izdaje:	Cijena KM	Vrijeme izdavanja	
1	Zahtjev za odobrenje za rad	Općina	1-2	-
2	Potvrda o poslovnoj sposobnosti	Centar za socijalni rad općine prebivališta	5-20	na licu mjesta
3	Diploma/potvrda o stručnoj spremi/KV	-	-	-
4	Odobrenje za poslovni prostor	Općinska Služba za urbanizam		zavisno od statusa prostora
5	Poresko uvjerenje	Poreska uprava	10-20	na licu mjesta – 24h
6	Uvjerenje o državljanstvu, rodni list, kopija LK	Općina	2	na licu mjesta
7	Uvjerenje da nemate zasnovan radni odnos	Fond PIO/ Poreska uprava	10-20	1h-48h
8	Potvrda o nepostojanju zabrane obavljanja djelatnosti	Općinski Sud za prekršaje /MUP	5-10	1h-48h
9	Zdravstveno uvjerenje (ako je potrebno)	Dom zdravlja	35-55	2h-4h

Registracija privrednog društva (preduzeća) u BiH

Oblici privrednih društava (preduzeća)

- Odlučili ste se na započinjanje privredne djelatnosti većeg obima, te ste odlučili izvršiti registraciju privrednog društva (preduzeća). **Vaša poslovna djelatnost registruje se na nadležnom sudu.**
- Zakon Bosne i Hercegovine poznaje **četiri oblika privrednog društva (preduzeća)**:
 1. Društvo sa ograničenom odgovornošću d.o.o.
 2. Dioničarsko (akcionarsko) društvo d.d. (ili a.d.)
 3. Komanditno društvo
 4. Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću d.n.s.o.

Registracija privrednog društva (preduzeća) u BiH

Koraci u registraciji

- Korak 1: Odluka o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću (Osnivačka odluka)
- Korak 2: Ugovor o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću (Ugovor između osnivača)
- Korak 3: Otvaranje prelaznog računa u banci
- Korak 4: Poresko uvjerenje
- Korak 5: Izjave (Izjava o neposjedovanju drugog privrednog subjekta i Izjava o prihvatanju dužnosti direktora)
- Korak 6: Obrasci za registraciju privrednog društva
- Korak 7: Dobijanje Sudskog rješenja o registraciji preduzeća
- Korak 8: Dobijanje rješenja tržišne inspekcije
- Korak 9: Dodjeljivanje statističkog broja
- Korak 10: Dobijanje poreskog identifikacionog broja
- Korak 11: Otvaranje stalnog računa u banci
- Korak 12: Dodjeljivanje carinskog broja
- Korak 13: Početak poslovne djelatnosti

Registracija privrednog društva (preduzeća) u BiH

Korak 6: Obrasci za registraciju privrednog društva (primjer kompleksnosti koraka u registraciji 1/2)

Sudski obrasci za registraciju privrednog društva (preduzeća) zajedno sa Odlukama iz Koraka 1 i Koraka 2, predstavljaju osnov za Sudsku registraciju vašeg preduzeća, tj. upis u Sudski registar. **Sudski obrasci se sastoje iz seta sljedećih obrazaca:**

Obrazac 1 – Prijava za upis u sudski registar

Obrazac 2 – Evidencijski list

Prilog 1 – Podaci o firmi, nazivu, sjedištu i obliku subjekata upisa

Prilog 2 – Podaci o vlasništvu subjekta upisa

Prilog 3 – Podaci o osnovnom kapitalu, ulozima, dionicama i udjelima

Prilog 4 – Podaci o djelatnosti

Prilog 5 – Podaci o vanjskotrgovinskom poslovanju subjekta upisa

Prilog 6 – Podaci o licu ovlaštenom za zastupanje subjekta upisa u zemlji

Prilog 7 – Podaci o licu ovlaštenom za zastupanje subjekta u vanjskoj trgovini

Prilog 8 – Podaci o podružnici koja ima ovlaštenja u pravnom prometu

Prilog 9 – Podaci o licu ovlaštenom za zastupanje podružnice u pravnom prometu

Prilog 10 – Podaci o spajanju dva ili više subjekata u novi subjekt upisa

Prilog 11 – Podaci o pripajanju jednog ili više subjekata upisa drugom sub. upisa

Prilog 12 – Podaci o podjeli subjekta upisa na dva ili više novih subjekata upisa

Prilog 13 – Podaci o promjeni oblika subjekta upisa

Prilog 14 – Podaci o prestanku sa radom subjekta upisa

Prilog 15 – Podaci o subjektu upisa koji se preregistruje

Registracija privrednog društva (preduzeća) u BiH

Korak 6: Obrasci za registraciju privrednog društva (primjer kompleksnosti koraka u registraciji 2/2)

Obrazac 3 – Popis lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u pravnom prometu

Obrazac 4 – Izmjene popisa lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u pr. prometu

Obrazac 5 – Zastupanje subjekta upisa u vanjskotrgovinskom poslovanju

Obrazac 6 – Izmjene popisa lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u van. trgovini

Obrazac 7 – Uvjerenje o stanju podmirenih dospjelih poreza i doprinosa

Obrazac 8 – Rješenje o upisu subjekta upisa u sudski registar (POPUNJAVA SUD!)

Obrazac 9 – Rješenje o upisu promjena podataka o subjektu upisa u sudski registar (POPUNJAVA SUD!)

Obrazac 10 – Registariski list (CJELOKUPAN OBRAZAC POPUNJAVA SUD!)

Prilog 1, Prilog 2, Prilog 3, Prilog 4

Obrazac 11 – Oglas za objavljivanje upisa iz sudskog registra u službenom glasilu

- Ako prvi put registrujete preduzeće, nisu vam potrebni ni Obrazac 2 – Prilog 10, Obrazac 2 – Prilog 11, Obrazac 2 – Prilog 12, Obrazac 2 – Prilog 13, Obrazac 2 – Prilog 14, Obrazac 2 – Prilog 15, Obrazac 4 (Izmjene popisa lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u pravnom prometu), Obrazac 6 (Izmjene popisa lica ovlaštenih za zastupanje subjekta upisa u vanjskoj trgovini) i Obrazac 7 (Uvjerenje o stanju podmirenih dospjelih poreza i doprinosa), tako da i njih možete odstraniti iz prijave (predajete ih nepopunjene uz prijavu).

Registracija privrednog društva (preduzeća) u BiH

Potrebni dokumenti i procjenjeni troškovi – osnivanje mikro biznisa

		Gdje:	Cijena KM	
1	Osnivački kapital		2.000	Morate ga upotrijebiti nakon registracije preduzeća
2	Bankovna potvrda – dokaz o uplati osnovnog kapitala	Banka koju vi odaberete	Cca 20	
3	Poresko uvjerenje	Poreska Uprava	10-20	
4	Sudski obrasci	Sud, knjižara	Cca 20	
5	Pečat	Pečatorezac	20-50	
6	Sudske takse za registraciju preduzeća		400 + 100	
7	Rješenje tržišne inspekcije	Tržišna inspekcija	100 + 50	
8	Dodjeljivanje statističkog broja	Zavod za statistiku	100	
9	Poreski identifikacioni broj	Poreska Uprava	-	
10	Carinski broj	Carinska Uprava	10	

Oblici privredna društva u BiH

Razlike naziva oblika privrednih društva u entitetima BiH

U Federaciji BiH se mogu organizovati privredna društva i javna preduzeća)

Privredna društva:

- Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću (d.n.o.)
- Komanditno društvo (k.d.)
- Dioničko društvo (d.d.)
- Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

Javno preduzeće

U Republici Srpskoj se mogu organizovati privredna društva i javna preduzeća.

Privredna društva su:

- Društva lica (Ortačko društvo, Komanditno društvo)
- Društva kapitala (Akcionarsko društvo, Društvo ograničene odgovornosti)

Javno preduzeće

Oblici privredna društva u Federaciji BiH

Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću (d.n.o.) - se osniva ugovorom dvije ili više osoba. Osnivač društva sa neograničenom solidarnom odgovornošću za obaveze firme odgovara cijelom svojom imovinom. Dakle, za gubitke i eventualne dugove vašeg preduzeća, potražiocu mogu polagati prava i na vašu kuću ili privatni automobil. Zbog toga se poduzetnici jako rijetko odlučuju na ovaj organizacioni oblik. Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću osniva se ugovorom o osnivanju. Ugovor o osnivanju društva s neograničenom solidarnom odgovornošću obavezno sadrži ime, prezime i adresu prebivališta ili firmu i sjedište članova društva, firmu, sjedište i djelatnost društva i prava i obaveze članova. U podjeli dobiti, snošenju rizika i pokrivanju gubitaka, osnivači učestvuju solidarno i preduzećem upravljaju svi članovi ravnopravno i odgovorno.

Komanditno društvo (k.d.) - osnivaju najmanje jedan komanditor (tajni član) i jedan komplementar (javni član). Osniva se ugovorom. Za obaveze društva odgovaraju komplementari cjelokupnom svojom imovinom. Ulog komanditora je isključivo u novcu, dok komplementara može biti u novcu, stvarima i pravima. Osnovni ulog pri registraciji je 50.000 KM. Komanditno društvo se može organizovati i na dionice (k.d.d.).

Oblici privredna društva u Federaciji BiH

Dioničko društvo (d.d.) – se osniva izdavanjem dionica, a vlasnici dionica su dioničari (suvlasnici) dioničkog društva. Dioničko društvo se osniva ugovorom, a upis i uplata dionica se vrši kod izabrane banke. Osnovati se može simultano- otkupom emitovanih dionica i sukcesivno-raspisivanjem javnog poziva za kupovinu dionica. Zakonski minimalna glavica je 50 000 Km, i osnivački kapital se iskazuje u novcu, a stvarni ulogi mogu biti u novcu, stvarima i pravima.

Društvo ograničene odgovornosti (d.o.o.) - može osnovati jedna ili više osoba. Osnivački ulog je pčetni kapital preduzeća i minimalno može da iznosi 2000 KM. Preduzeće odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom, ali osnivači ne odgovaraju za obaveze preduzeća ličnom imovinom koja nije unesena u preduzeće.

Zadruga - Za osnivanje i registraciju zadruge potrebne su najmanje pet fizičkih ili pravnih lica. Nije propisana visina osnivačkog kapitala, može da bude opšta ili specijalizovana. Potrebno je usvojiti osnivački akt i zadružna pravila. Registruje se kao i preduzeće.

FIZIČKA LICA kao privredni subjekti u Federaciji BiH

OBRT je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih gospodarskih i drugih djelatnosti u osnovnom i dopunskom zanimanju od strane obrtnika sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Dopuštena je svaka gospodarska i druga djelatnost koja nije zakonom zabranjena. Obrtnik u smislu ovoga zakona je fizička osoba koja obavlja djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pritom se može koristiti i radom drugih osoba s kojima je u obvezi sklopiti ugovor o radu. Obrtom se smatraju i poslovi kućne radinosti, a može se registrovati i poljoprivredna djelatnost.

Obrti su: slobodni, vezani i posebni.

Slobodni obrti su obrti za čije se obavljanje ne traži stručna osposobljenost, stručna sprema ili majstorski ispit.

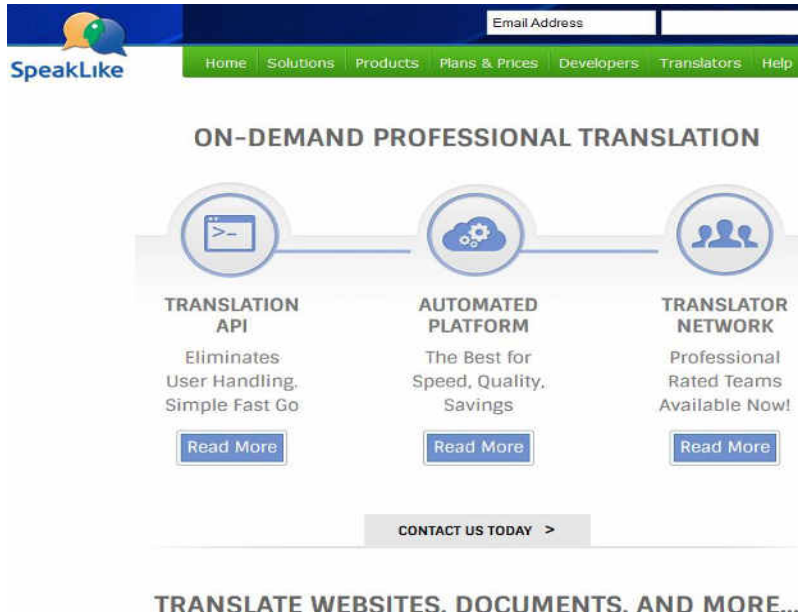
Vezani obrti su obrti za čije se obavljanje traži stručna osposobljenost, stručna sprema ili majstorski ispit.

Posebni obrti su obrti koje obrtnik može obavljati samo ako ispunjava uvjete za vezane obrte i ima saglasnost za obavljanje posebnih obrta. Popis vezanih i posebnih obrta propisuje Vlada Federacije BiH na federalnog ministra trgovine, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležnog federalnog ministarstva. Dvije ili više fizičkih osoba mogu zajednički obavljati obrt, što regulišu pismenim ugovorom.

Budi i ti ulagač rizičnog kapitala 7.1.

Kompanija: SpeakLike

<http://www.speaklike.com/>

The screenshot shows the SpeakLike website homepage. At the top, there is a navigation bar with the SpeakLike logo on the left and a search bar with the text "Email Address" on the right. Below the navigation bar, there is a green menu with links for "Home", "Solutions", "Products", "Plans & Prices", "Developers", "Translators", and "Help". The main content area features the heading "ON-DEMAND PROFESSIONAL TRANSLATION" and three columns of services, each with an icon and a "Read More" button:

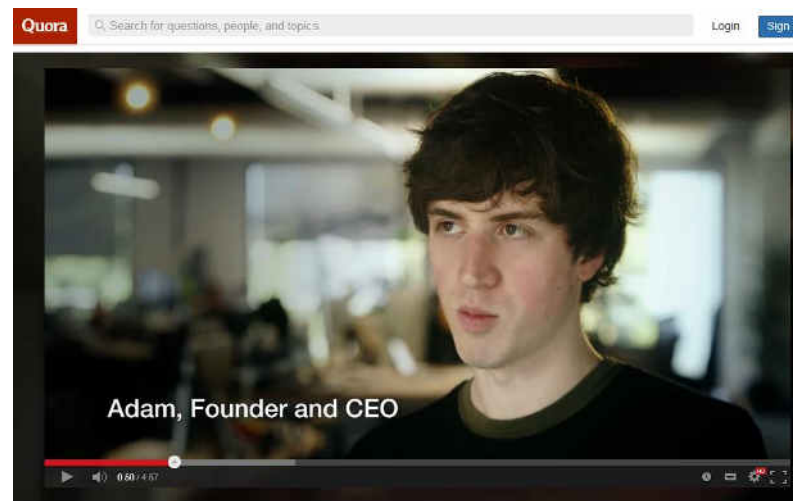
- TRANSLATION API**: Eliminates User Handling. Simple Fast Go.
- AUTOMATED PLATFORM**: The Best for Speed, Quality, Savings.
- TRANSLATOR NETWORK**: Professional Rated Teams Available Now!

At the bottom, there is a "CONTACT US TODAY >" button and the text "TRANSLATE WEBSITES. DOCUMENTS. AND MORE..."

Poslovna ideja: Kreirati online uslugu koja pruža pravovremenske prevodne usluge za dvoje ili više ljudi koji govore drugačijim jezicima, uspostavljajući najbolju ravnotežu između mašinske automacije, ljudskog prevoda i troškova.

Company: Quora

<https://www.quora.com/>

The screenshot shows the Quora website homepage. At the top, there is a navigation bar with the Quora logo on the left, a search bar with the text "Search for questions, people, and topics", and "Login" and "Sign" buttons on the right. Below the navigation bar, there is a large video player showing a man speaking. The video player has a red progress bar and a play button. Below the video player, there is a caption: "Adam, Founder and CEO".

Our mission is to share and grow the world's knowledge. Join us.

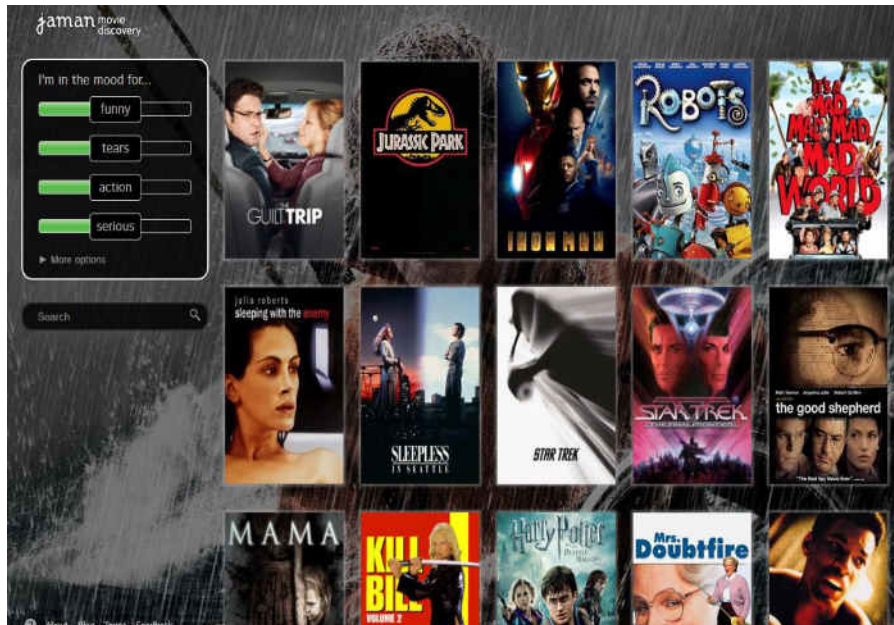
The potential of this is huge. If we can execute on our mission we're going to make a big impact on the world. We just need to get a smart group of people together that can get us there.

Poslovna ideja: Kreirati stranicu na internetu "pitanje-i-odgovor" koja potiče sveobuhvatna pitanja i odgovore, i kombinuje društvenu mrežu sa značajnim pitanjima i odgovorima..

Budi i ti ulagač rizičnog kapitala 7.2.

Kompanija: Jaman

<https://jaman.com/>

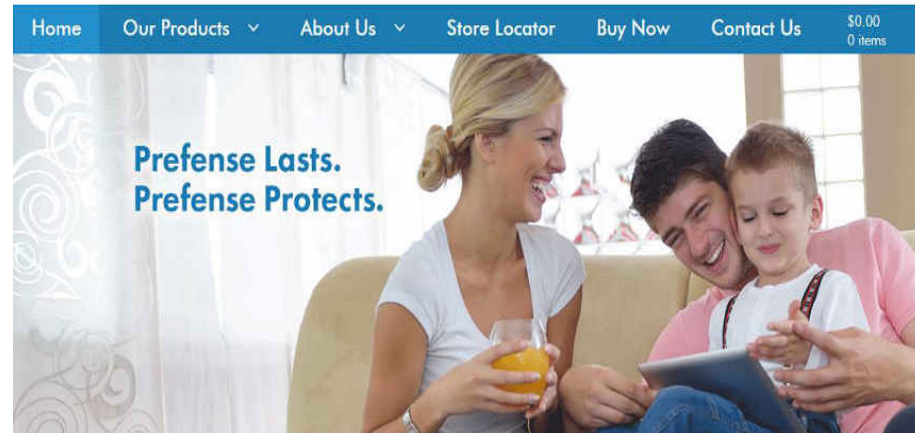
Poslovna ideja: Kreirati online platformu koja pruža nezavisnim producentima mjesto da postavljaju, izlože i reklamiraju svoje filmove, i pruža korisnicima priliku da otkriju, gledaju i uživaju u nezavisnim filmovima.

Company: Prefense

<https://www.prefense.com/>

pre.fense™

Upgrade to the next generation of hand sanitizers

Poslovna ideja: Razviti proizvod za dezinfekciju ruku, dovoljno snažan da jednom dezinficirane ruke ostaju zaštićene 24 sata.